

De Probatis|| Sanctorvm|| Historiis

Partim|| Ex Tomis Aloysii Lipoma-||ni, Doctissimi Episcopi, Partim Etiam||
Ex Egregiis Manuscriptis Codicibvs, Qvarvm permultæ antehàc nunquàm
in lucem prodière

Complectens Sanctos Mensivm Novembris Et Decembris

Surius, Laurentius

Coloniae Agrippinae, 1576-

VD16 S 10263

Vita S. Patris nostri & archimandritæ Marcelli, monsterij Acoemeterum, &c.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-77423](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-77423)

conspectu Domini cum precibus offerre consueverant. Cum qua dum per agros pergerent exorantes, repente pluuia tribuebatur, quæ plenè terram fatiare potuisset. Ex qua re patuit, eius anima quid virtutis intus, quid meriti haberet: cuius foris ostensa vestis iram conditoris auerteret.

VITA SANCTI PATRIS NOSTRI ET ARCHIMANDRITÆ MARCELLI, MONASTERII ACOEMETORUM, id est, non dormientium: Authore Simeone Metaphrase, vt habetur 5. Tomo Aloysij Lipomani. Nos capita margini adiecimus.

Decembr. 29.
Cap. 1.

Scripta poterantur plerumque fabulosa & vana

MIHI sapè venit in mētem cogitare, quam de causa Poetæ innumerabiles, alij quidem bella & inimicitias, & quæ ex eis oriuntur calamitates, composuerunt: alij autem omninò fabulosa & aliena, quæ neque ipsis prodesse possunt, quòd attinet ad animæ salutem: neque ijs, qui ea legunt, quibus ipsi composuerunt, vllam præbent vtilitatem. Quid enim iuvat scire, quàm multæ quidem naues à Græcia nauigârunt in Aegyptum: quot autem duces & milites duxerit vnaquæque earum: & quòd alijs quidem maior erat Ajax, Achilles verò erat eo fortior: & quòd Nireus erat omnium forma pulcherimus. Ad equos autem vique, hoc superuacaneū & inane deducere, & eos immortales ceteris esse meliores, Achilles autem equos ipsis præstantiores, & eos immortales dicere & vocales, quàm superuacaneā efficit narrationem, & quàm parum fide dignum simul & ridiculum efficit scriptorem? Sed illi quidem hæc scribere, & his etiam deteriora, nempe deorum amores, & quas inter se agitârunt seditiones, pugnasque & lites, minimè dubitârunt. Hæc autem quidnam conferunt ad morum honestatem ac moderationem, & animæ vtilitatem: & non potius detrimentum afferunt, & vitiorum malas impressiones inculpant in animis eorum, qui versantur in ijs legendis? Mihi enim nihil persuadet inanis labor eorum, qui hæc volunt absurda mitigare, & ea reducunt ad alimenta & partes animæ. Aut enim cum non fuerint, frustra & falso dicuntur: aut, etiamsi fuerint, par est ea potius ridere, & odio habere, quàm laudare. Existimo autem boni viri vitam, qui legi Dei vixit conuenienter, dignam esse quæ elaboretur, & literis manderetur: ex qua ipse qui componit, tam sibi quàm alijs potest magnam conciliare vtilitatem: qualis est vita Marcelli admirabilis, qui ortus quidem est ex ciuitate Apamea: ea est autem ciuitas Orientalis, quæ bonis abundat plurimis. Nobili verò loco natus, per se reddidit nobiliorem feriem sui generis. Nam cum iam in ipso flore iuuentutis amisisset parentes, & ætatem ageret iucundissimam, non sicut iuuenis declinavit ad voluptates: neque delectabatur iuuenum consuetudine, æqualis æquali volens placere, vt dicitur: sed in iuuenili corpore, imitabatur canitici prudentiam & vitæ institutionem. Quanquàm ei aderant diuitiæ, quæ sunt materia ad explendas voluptates igni adolescentiæ. Sed nihil horum illum coëgit negligere temperantiam, quæ erat ei chara à pueritia. Sed & orbitas, & atas, & diuitiæ, hæc omnia simul, à profunda vincebatur prudentia. Propter externam verò eruditionem, in magnam venit Antiochiam. Ventitat autem ad quendam, in dicendi facultate pulchrè exercitatum. Ingenij verò celeritas, à vehementi eius studio adiuta, ei breui largitur magna dona sapientiæ.

Sanctorum historię vtilis & fructuosa.
S. Marcelli patria.
Adhuc iuuenis viuere piè & religiosè.

Antiochia dat operam literis.

Cap. 2.

Cōtemptui habet solum patriam.

Postquàm autem externæ sapientiæ visus est sibi habere, quod sufficeret: Neque enim ea erat eius principale studiū, nisi ad hoc, vt externis illis imbutus, dein de initiaretur in ijs, quæ sola sunt sacra mysteria: nempe vera, & quæ ad Deum deducit, sapientia: vite, inquam, institutione, quæ versatur in exercitatione & vera philosophia. Optis autem ei quoquæ erat aliquo ad eam duce. Cum verò eum non præberet, vt ei placebat, Antiochia, cogitavit ire Ephesum, cum audisset in ea esse magnam viroꝝ copiam, qui ad summam virtutem peruenerant. Satim ergò contemptui quidem est habita pulchra Antiochia: despectum autem fuit iucundum solum patriæ, neglecta verò verborum contentiones, & inane ocium, & tota externa illa scena. Diuitia autem

SURIU

q̄ter
Novem
RVIII
5

autem sunt pauperibus opes illæ ingentes & magnificæ, & eum excepit Ephesus nudum alijs omnibus. Cùm sic aduentasset, inuenit sibi conueniens hospitium. Nam vir quidam cum vxore eum accepit hospitio, qui non magis communis mensæ & salis tulerant socij, quàm morum & virtutis, & in omni re moderationis.

Huic autem pulchræ bigæ erat etiam seruus, qui virtutis ratione erat dominis multo venerabilior: cui tanta inerat animi ingenuitas & nobilitas, vt huius dominorum virtutis ille, vt aiunt, esse auctor, & visus sit seruus tam multa dominis bona conciliasset. Cuius & alia quidem multa laudantur, & hoc inter cætera, quòd in monasterijs, quæ erant in ciuitate, portis clauibus rectè clausis, is intempesta nocte, nemine ei apertente, adstabat in medio monachorum canentium. Idque cùm non semel, sed sæpè fieret, euasit manifestum, & de hac re sermo totam impleuit ciuitatem. Huic autem ingenuo, vel vero potius Dei seruo, nomen erat Promotus. Hic ergò Promotus, Mar-

Omnibus suis in pauperes collatis, venit Ephesum. Cap. 3.

cello quoque non pauca ad virtutem dedit incitamenta. In hoc enim ab eo ponebatur opera, vt, quæ honesta sunt, vniquè colligeret, & tanquàm ex multis floribus sibi virtutis coronam contexeret. Cum alijs autem bonis, quæ habebat Marcellus, hoc quoque ei inerat, quòd scribebat pulcherrimè. Scribebat ergò, & laborabat manibus: & mercedis, quæ illinc ei suppediabat, partem aliquam consumebat ad vsus corporis: reliquam verò præbebat egentibus. Vnà autem cum misericordia, se rectè quoque gerebat in iustitia. Nam si maior ei soluta esset merces, quàm pro scripturæ opera, ille non sustinebat: sed si quid erat amplius reddebat ei qui dederat. Et sic interdum quidem perseuerabat laborare in scribendo, & sicut aiunt diuina eloquia, opus manuum suarum dirigens: totam autem ferè noctem consumebat in oratione, & per eam cum Deo iucundè loquebatur, & ei vniebatur. Si verò parum quid somno quoque tribueret propter necessitatem corporis, ne hoc quidè erat remissum, sed laboriosum & castigatum. Sic ei vniuersum tempus erat laboribus plenum & certaminibus.

Promotus fuit uisus S. Marcelli ad virtutes quasque excitat.

S. Marcellus scribendo sibi parat victum.

Psal. 89. Tota ferè nocte orat.

Cùm autem audisset Alexandrum, virum quendam virtute incomparabilem, plenum quidem sapientia, plenum & pastorali sollicitudine & diligentia curaque animarum, ad multorum tunc salutem degere Byzantij, non duxit esse sibi manendum in presentibus: sed desiderans meliorem vitæ institutionem, ad eum venit quam celerimè. Et tunc quidem diuinus Alexander in templo magni martyris. Menæ exercebatur: postea autem in ipso quoque ostio Ponti venerandum statuit monasterium. In quo nouam quidem, sed longè omnium pulcherrimam, legem imposuit, vt hymnorum ad Deum nunquam interrumperetur perpetuitas: sed per vices mutatis ministris, hæc nunquam silens & nunquam conuiescens tribueretur Deo glorificatione. Diuino ergò Alexandro Marcellum, cùm illuc accessisset, bonus commendat Iacobus: qui prius quidem Marcello fuerat familiaris: cùm venturisset autem ad Alexandrum, erat ei primus inter discipulos. Is verò gaudebat quidem se esse Alexandri discipulum: malè autem eum habebat, quòd non ad ipsum quoque venturaret Marcellus.

Cap. 4.

Perpetui canuntur hymni in monasterio Alexandri.

Postquam ergò eum vidit venientem, eum lubèter adducit ad magistrum, & Hic est, inquit, o pater, qui nos non persequentes fugiebat, sed potius latebat persequens. Sic diuinus Marcellus fuit Alexandro comendatus, & illius manibus sacrum induitur habitum, tempore quidè Iacobo secundus, moribus autem longè prior. Quam obrè tale quid fertur etià dixisse præceptor, nempe quòd etiamsi Andreas prior securus sit Magistrum, Iohannes tamen eum quoque est assecutus: per hæc alterum quidem vocans Iacobum, per alterum autem Marcellum admirabilem, cùm ambos quidè sciret esse fratres propter virtutem, & eodè tenore simul currere: Marcellum autem assimilaret Iohanni, vt qui esset ipse quoque virgo, & cum doctrina magnâ haberet conjunctionem. Atq; inter alios quidem, primas partes obtinuit Iacobus, ipsum verò rursus superauit Marcellus. Erant autem ambo paræque bonum, & quodammodo in vno & eodem corpore fraternitatis locum tenentes oculorum. Quoniam verò eos sic mente purgatos, non oportebat non etiam futurum intueri sicut præsens, non latuit Marcellum mors præceptoris: sed cùm hoc quidem cognouisset, non minùs autem illud quoque præsciuit, quòd futurum erat, vt in eum caderet suffragium, & cùm ipse palceretur, accerseretur ad pascendos alios: hoc utique veritus, nè seni iuuenis imperaret: & simul cùm esset amicus modestiæ, & lætaretur subiectione, nullo consilio recedit è monasterio, apertè, vt aiunt, ad flores. In orbem itaq; obibat sanctos, & incolligendis ex vnoquoque bonis, augebat sibi ceram virtutum.

Cap. 5.

S. Marcellus induit habitum monasterii.

Spiritu prophético præuidet futura.

Fugit, nè creetur Abbas.

1142

Cap. 6.

Interim verò dum is viros obibat virtutis studiosos, è vita migrat sacrosanctus Alexander. Cùm is autè excessisset, Marcellus protinus erat in ore omnium, & quoniam non aderat, duplicem afferebat molestiam: & quòd illo tempore abesset, & quòd moriente Alexandro non erat Marcellus, cui post illum credebatur Præfectura. Electus ergò fuit Iohannes vt præset, vir & canis capillis, & prudentia: cui etiam celebratus ille Iacobus propter etatem lubès cessit. Cùm hæc autè sic processissent, Marcellum nequaquam latere potuere. Sed postquam finè acceperunt, & ipse est reuersus, & Iohanni fuit coniunctus, effectus ei manus dextera, & optimè simul ferens onus administrationis: cùm ille quidem propter Præfecturam nihil esset factus in solentior: hic verò esset purus ab omni inuidia, & ei vero amore colligatus. Sic ergò ambos habebat Alexandri monasterium.

Reuertitur post noui Abbatis creationem.

Cap. 7.

Post aliquod autem tempus à Philotheo persuasus Iohannes, recedit quidem ab hoc loco. Venit autem ad quendam locum, ex aquo liberum à turba ciuium, & à difficultate solitudinis. Locus verò est Bythinorum quidem regionis: situs est autem in faucibus maris, cui ex aduerso situm cernitur, quod vocatur Sosthenium. Hoc siue propterea, quòd sit remotum à strepitu, siue propter aliquid aliud, nunc quidè nominabatur Irenæum. cùm Iohannes autè rem ipsam nomen loco dedisset, propter perpetua quæ ad Deum fiunt cantica, in hodiernū vsque diem nominatur monasterium

In monasterio Iohannis perperuus itidem agitur cultus diuinus.

ἀνομιαν, hoc est, Non dormientium. Nam cùm eandem formam, quam Alexander imitatus esset Iohannes, eorum qui per vices canebant, nullo somno interruptam faciebat glorificationem. Cùm huc autem ille sacrū transtulisset monasterium, locum enim ià dono acceperat ab illo, qui prius dictus est Philotheus) dici non potest, quantis officijs & honoribus sibi promerebatur & in suam redigebat potestatem Marcellum, sciens se quidem esse ætate prouectum: illum verò & exercitationem, & doctrinam, & ingenij cura Marcelli fidei erat credita. Nam hunc quoquè Iohannis futurum successorem diuina nouerat prouidentia, & volebat eum pulchrè erudire in ijs, quæ pertinent ad regendum. Hoc verò & alijs quidem indicijs significabatur: hæc autem vel maximè euasit manifestum, quòd ambo eodem die, Iohannes quidem ascendit ad gradum presbyterij, Marcellus autem ad gradum Diaconatus.

Cap. 8.

Non hæc verò solum futurū significabant: sed etiam vir quidam, qui ipse quoquè præerat gregi participi rationis, qui non longè aberat à monasterio Iohannis, cui nomen erat Macedonius, vita autem purissima, & diuina quædam & prophetica anima. Is quoniam non latebat Marcellum, sed & ille videbat videntem, & cùm esset propheta, non ignorabat eum, qui erat similis, & assidue ad eum veniebat. Is prædixit futurum, vt non solum gregi præset, sed simul omnia: quòd scilicet futurus esset clarus propter virtutem, & quòd vniuersam ferè terræ & mare impletura esset eius gloria: quòd multi Græci & barbari ab illius lingua pendentes patriam quidem abiuraturi essent impietatem, Deo autem essent consecrandi: quòd Deus valde in ipso & per ipsum esset glorificandus, & multi filij Dei per illum essent futuri, & digni essent censendi paterna hæreditate. Hæc ille quidem dicebat: an autem effectum sint consecuta, ostendet id, quod est postea consecutum.

Multa Marcellus futura prædicit Macedonius.

Cap. 9.

Insignis S. Marcelli huius militas.

Marcellus verò hæc audiens, quineriam ea quæ audijt faciens, nihil vnquam de se magnum aut mente concepit, aut est locutus: sed hoc potius, quòd cùm alios excelleret, & esset primus, seipsum existimaret & nominaret omnium vltimum. Id autem ex illo quoquè significatur. Is cùm aliquandò delectaretur sermone senis huius admirabilis, diu quasi quibusdā fruebatur delicijs, & ab illius lingua pendens, non aderat monasterio. Apud monachos, cùm abesset, inciderat iucundissima de eo narratio, & de eo habebantur sermones quidam apud Iohannem. Atque ex monachis quidem ij, qui erant probiores, & alia huius viri admirabantur: quineriam hoc quoquè addebant, quòd à Præfectura se remouisset, & sedem tam facile reliquisset, rem, quæ solet fieri à valde paucis. Improbi autè, & qui ignorabant Marcelli animi magnitudinem, hoc ipsum, quòd fugisset gloriam, dicebant in se habere quandam materiam & occasionem gloriæ cupiditatis. Neque enim cùm liceret Marcello imperare, maluit participare alijs: sed quòd non ignoraret futurum, vt Iohannes ei in honore præferretur, & cum esse, qui erat in hac Præfectura successurus, maluit se fuga subducere, quam videri illi secundum: nec facile sustinere potuit eum esse prælatum.

Cap. 10.

Hæc etsi essent confutatu facilia, accuratius tamen docebit experientia. Iohannes enim

SURIU

gber
Nobis

RVII

5

enim volens declarare, ad quam profundam venisset Marcellus humilitatem, & persuadere monachis, ne facile condemnarent: Rebus, inquit, ipsis, o filij, committendum est iudicium. cum que nihil aliud dixisset, in animo verfabat redeunti Marcello vilissimum ordinem ministerij, nempe asinorum curam, ei credere. Postquam ergo ille rediit, & hoc quod videbatur maxime ignominiosum, in conspectu omnium iussit præfectus, Marcellus hic manifestum dedit argumentum suæ modestiæ & demissi spiritus. Non solum enim iussu lubens accepit, sed fecit etiam aliquid elegantius. Ad eum enim lubenter dixit se subire hoc onus ministerij, ut id etiam poneret in loco beneficii, & rogare ut datis scriptis sibi caueretur, ut nec, si vellet quidem, posset ab eo recedere. Et non sic dixit quidem, non autem fecit. Neque fecit quidem, sed paruo tempore: sed in factis ipsis visus est longè acrior. Tandiu autem perseverat in hoc ministerio, donec omnes multis precibus supplices ab eo contenderunt, ut eis quidem ignosceret: ab hoc verò seruitio discederet. Absurdum enim esse, talem virum tam vilis subire ministerij, qui gregi rationis compoti dignus erat præfesse.

Vilissimum ministerij ei demandatur.

Re ipsa ostendit lyceræ animi sui modestiam & humilitatem.

Cap. II. Sic Abbas.

Mira eius in pauperes benignitas.

Matt. 14. Ioan. 6.

Cap. 12.

Pharetrius vir ditissimus & se, & filios, & res suas deo consecrat.

Cap. 13.

Gen. 2.

Multa monasteria imitantur perpetuo diuinas promēd. laudes eius diu.

Non multum temporis intercessit, & Iohannes ipse, qui monasterio præerat, migravit ad Dominum: statimque D. Marcellus fratrum suscipit Præfecturam, & charissimum radij quales & quanti in eo essent, omnibus euasere manifesti. Sed quidnam eius quis ipsa primùm fuerit admiratus, insignem ne eius in pauperes misericordiam, an, quæ propter eam facta sunt, miracula? qui sic quidem communia (nihil enim habebat proprium) consumebat, ut videretur paulopost & ipse, & monachi, redigendi ad egestatem. Tam abundè autem assiduè suppeditabat, ut non minus, quam quod fecit Dominus, conspiceretur etiam in seruo fieri. Quomodo enim plures quam quinque panes, & duo pisces, aluerunt multitudinē hominum ad satietatem: ita nunc quoque paucis quotidie alebatur multitudo egentium: & ea rursus eis minimè deficiebant. Sed hæc quidem ita se habebant. Quemadmodum autem ex rebus difficillimis, & quarum nullus sperabatur exitus, à superis ei data sit solutio, & quæ ei dicta sunt, finem acceperint, par est paucis dicere.

Auctus quidem erat ei grex quotidianis accessionibus: & multitudine quotidie dilatatus, efficiebat pecoribus arctā habitationem. Opus ergo erat Pastori, maiori quidem atri: maiori autem domo orationis, maiori & alimento, & reliquo sumptibus, qui collecti fuerant. Ille autem tunc quidem vel maximè omnia exhauserat in egentes. Erat verò ei opus pluribus sumptibus, & maximè ad tantam virorum multitudinem. Fecerunt autem hæc Deo curæ: & rem, ut solet, traducit ad abundantiam. Erat enim quidam Pharetrius, optimus ex optimis, & longè ditissimus. Is cum acrem quandam concupisset amorē eius, quæ est ex Deo, philosophiæ, secum acceptis illis suis ingentibus diuitijs, & filijs adhuc teneris, venit ad Marcellum: & omnia simul, nempe & pecunias, & filios, & seipsum, Deo consecrat: seipsum quidem & filios sacra veste induens monastica, opes autem conuertens ad vsum monasterij. Et primùm quidem sacram domum orationis eis & latiore, & excelso, & ita, ut nunc se habet, cōstruxit: ut & multitudo colligeretur, & in nullas redacta angustias, opus Dei perageret. Deinde reliqua omnia, fratrum domos, andrones, tam qui peregrinos, quam qui agrotos excipiebant: & ad summam, domos, alias quidem quæ laborabant & ruinam minabantur, renouauit: alias autem magnificè excitauit: & aliorum omnium, quæ huiusmodi vitæ communi opus erant, præbuit abundantiam.

Hæc quidem ita se habebat: magno autem Marcello grex in dies crescebat, & augmentum accipiebat. Omnes enim attrahebat illius Siren, nempe sua oratio, coniuncta cum vita purissima. Porrò autem cum etiam credidisset salem diuinum esse factum eum, qui ei parebat, gregem, eos mittebat, ut alios quoque diuino sale implerent & voluptate. Et quomodo ex magna Edem quatuor dicunt manare fluuios: ita etiam ex Marcelli tabernaculo cœpit per vniuersum ferè orbem terræ profundi purum & iucundissimum & salutare fluentum, illa, inquam, accuratissima vitæ, quæ ab eo agebatur, imitatio. Præterea autem supernarum potestatum ministerij, quod nullo somno interruptur, zelus, cum hinc cœpisset initium, venit ad primam & vrbium reginam. Deinde ad alia quoque loca transijt imitatio. Et siue quis templa extruere, aut monasteria, siue aliquid aliud sacrum faciebat, à Marcello etiam accipiebat curatores & duces. Sic monasteriorum & templorum, quæ erant vbique, per suos discipulos communis extructor fuit, & communis curator. Persuasum enim habebant, qui hæc ab illo quærebant, non solum se fore illius doctrinæ participes, sed etiā quandam

Eius filij
monasterijs
preficiuntur.

Cap. 14.

quandam gratiam & sanctificationem ab illo etiam ad eos esse venturam, quomodo qui sunt sacrarum aquarum participes. Ei vero, cum hac ageret, dolore & voluptate distrahebatur animus. Nam ut pater amans filiorum, cum ei auferrentur filij, dolore afficiebatur. Ut qui autem seruator multorum, & per illos multis esset vilis, laetus eos emittebat: tum etiam, quod illius quidem secundum Deum filij, aliorum patres: eorum autem oues, fuerunt pastores aliorum.

Quo plus
fugit gloria
S. Marcellus,
eo fit celebrior.

Cap. 15.

Neque tamen temere ac leuiter emittebat discipulos: sed cum eos prius multis confirmasset sermonibus, & Deum testem in eos inuocasset, quod neque mores dissoluerent, neque habitum mutarent, nec de accurata ac perfecta viuendi ratione aliquid remitterent: sed & illi mores, qui erant ab initio, tanquam legem perpetuam conseruarent, & maxime concinne & per omnia optime compositam viuendi formam, alijs cause essent. Illi autem que ab illo acceperant munera & mandata, tam pulchre conseruauerunt, ut, quod ipse illis, hoc ipsi essent alijs, & per omnem fere terram & mare hac bona sementis ab eis distribuere. Sed de illius quidem viuendi ratione, & preterea de eius insigni gloria propter virtutem, & quod omnium maxime eam fugiens, longe magis suae famae celebritate impleuit omnem terram, & preterea de eius solertia, de humanitate, de eorum, qui vbi que erant, cura & solitudine. De his, inquam, omnibus veluti quaedam solum indicia & vestigia significauit oratio. Vult autem pauca quoque ex eius miraculis in medium adducere, & non iniucundam cum vtilitate narrationem largiri pijs auribus.

Liberalitas
eius in tres
Episcopos.

Obiurgat
oekonomi
sui tenacitatem.

Cap. 16.

Quidam tres Episcopi, qui fuerant apud hostes captiui, & modo liberati erant calamitate, accedunt ad Marcellum, & rogant, ut daret, quod eis ad reficiendum erat necessarium. Ille autem cum & eorum curam gessisset, & eam, quam sperabant, dedisset eis consolationem, ipsique, quoniam multum temporis praterierat, vniquisque domus suae & Ecclesiae meminerant, eis abunde suppeditat viaticum. Viaticum vero erat aurum: & iubet eum, qui impensis praterat, (erat autem ei nomen Iulianus) auro donatos Episcopos emittere. Is vero ex decem, quos tunc habebat, lateribus, solum tor affert, quot erant viri numero. Magnus autem ille (nihil enim cum ex ijs, quae erant, latebat) iubet, ut citra vllam parcitatem det omnia. Sed ille ne sic quidem se pure gessit. Sed cum dedisset nouem, vnum detinebat, volens vti que fungit officio boni oekonomi, ut ijs, qui, ut solebant, veniebant, pauperibus aliquid haberet quod daret. Quid ergo accidit, & quomodo vtrunque docetur Iulianus, neque de futuro esse sollicitum, nec existimare, magnum Marcellum aliquid latere eorum, quae sunt? Venit ad Marcellum homo quidam morus a superioribus, & donat eum nonaginta talentis. Ille autem cum qui susceperat dispensationem, arguens, ut par erat, ut qui non recte esset vsus dispensatione: Ecce, inquit, o parce, quis sit exitus tuae partitionis. effecisti enim, ut totis decem talentis nobis minor esset, quam erat futura donatio. Cum enim essemus accepturi decuplum eorum quae dedimus, propterea quod vnum dare noluisti, ijs quae preterea accepturi eramus, decem priuati sumus. Sed hoc quidem fortasse fuerit euidens argumentum, non solum quod prauideret, sed etiam quod non oporteat esse sollicitum de futuro, & quod magna esset eius in egenos benignitas.

Tactu &
precibus
sanat morbum
horridum.

Cap. 17.

Quoniam autem de prophético eius dono parum quid significauimus, tempus est, ut bibamus etiam de fonte curationum. Quidam ex monachis nomine quidem Elpidius: morbo autem erat implicatus, qui omnem spem superabat. nam totum quidem os eius graue vlcus depascebat: tota vero ea pars, quae lingua subest, habebat ingentem, qui excreuerat, carnis tumorem: quod quidem ei reddebat mutum & inane instrumentum. & hoc accedebat intolerabilibus illius doloribus, quod nec ipsos quidem dolores posset enunciare. Ambo autem haec, vlcus, inquam, & tumor, cum probrum etiam & dedecus accepissent, efficiebant ut mors esset ei optanda. Hic ergo cum accedente aliquando sancto, toto pectore ingemisset, & vix esset locutus, tantum dixit: Hei mihi, me nunc despicit magister. Ille autem tantum aberat, ut despiceret, ut statim commotus sit ad preces, & clementiae lachrymas ex oculis miserit. Deinde cum tumorem & vlcus tetigisset, hoc quidem sanat, illum vero facit euanescere: & os ei purum reddit & mundum, & aptum ut alioqui loqueretur absque vilo impedimento, & esset ei vtilis instrumentum ad agendas gratias.

Quidam alius monachus, nomine Stephanus, qui secundum naturam quidem admit-

SURIU
gber
Nobis
RVIII
5

admittebat alimentum : vt id autem per naturalem exitum procederet, hoc minimè habebat : extremis cruciatur doloribus. Cùm ars autem medendi ea in re diu esset verifata, dolores quidem augebat vulnerum acerbitate : quæ verò sunt apud eos elateria & purgationes, probabat esse inania, studiumque & operam frustra in eis consumi. Cùm ergò videretur malum inexpugnabile, & non multùm abesset, quin si diffrum peretur, id renunciant Marcello. Ille autem precatus quidem est, sicut conuenerat : cùm verò venisset ad laborantem, partim quidem ventrem manu tangens, partim autem dorsum, tanquàm propellens, & ad inferiores partes agens materiam, illi quidem concessit progressum, qui est secundùm naturam : viro autem, vt ea liberaretur, & vitam ageret sine molestia.

Alii periculosè laborantem curat.

Potrò autem is quoquè, qui paulò antè dictus est Iulianus, qui conuictus fuit non rectè dispensare, sicut priùs donum perspicacitatis, ità etiam Marcelli curationum donum fuit expertus. Nam is quoquè morbo laborabat, qui & medicina, & omni precatione erat, vt ille putabat, superior, & citra vllam dubitationem mortem minitabatur. Accersitum autem rogat adesse Marcellum, non vt acciperet curationem, (nam hoc ne sperabat quidem) sed vt ei decedenti preces concederet viatici. Ille verò cùm accessisset, primùm quidem eius medetur animæ : Nè, inquit, ò fili, tam humiliter & abiectè & tam humano more de Deo sentias, neque rebus nostris metiaris res illius. Nam nostrùm quidem aliquis, hoc quidem forsàsè potest, illud verò minimè : Deus autem omnibus & magnis & paruis ex æquo est potentior. Quomodò ergò nos quidem paulò antè pusillum & sordidum animum, Deus verò suam ostendit munificentiam : ità etiam in morbo existima, illum præclare, vt Deum decet, omnia & magna virtute facere : qui etiam nobis data venia incredulitatis, largietur salutem. Cùm sic dixisset, animæ curationem corporis quoquè sanitas est consecuta. adò vt postea cùm non tam temerè vixisset, sed vt cum decet, qui est Dei amicus, fuerit sacerdos, dignus Marcelli doctrina & sacerdotio. Sed quale est hoc, quod sequitur ? quàm est incredulis quidem valdè terribile, apud fideles autem in magna habetur admiratione ?

Cap. 18.

Vir quidam, qui laborabat morbo sectæ Samaritanorum, laborabat corporis morbo immedicabili. In eius enim corpore erat enatum vulnus. Vnguenta autem, & medicamenta, & quæcunquæ ab arte adhibebantur, conuincebantur nihil posse. Ad extremam itaque spem adspexit Marcellum : & cùm ad eum venisset, statim cum eo egit precibus. Ille autem, & quisnam esset, rogauit, & vnde, & quam ei esset religio. Omnino verò hæc non fecisset, nisi ad eius adspexisset animam. Cùm ille autem dixisset, se quidem esse Samaritanum : polliceretur verò, quòd si morbo liberaretur, & protinùs suam mutaret opinionem, & ad Christianorum lubens accederet sententiam : precatur senex, & preces consequitur sanitas. Cùm ergò statim edidisset confessionem, & viam rectam esset ingressus, nondùm quatuor diebus præteritis, statim ad priorem reuertitur falsam religionem, Canis, aiunt, ad vomitum. Quomodò autem fidei rectitudine curatio corporis, ità vitiosa fide morbus est accensus. Hæc verò nequaquam latebant Marcellum : sed cùm rursùs ad ipsum redisset Samaritanus, ei quidem exprobrat mutationem : rursùs autem ignoscens, morbo medetur. Cùm verò iam bis & tèt & sapiùs, corporis quidem morbus cessasset, reuersus autem esset morbus animæ, & illum rursùs reuocasset, Christus est, inquit, qui te curat, non ego. Tua verò de opinione pacta conuenta, non mecum, sed cum illo fieri existima, quem nemo latere potest, neque decipere. Omni ergò deposita fraude & impostura, puram illi confitere religionem, & certò scias fore, vt purè carnis sequatur curatio. Cùm autem ille infelix & amens dixisset, se, quicquid accidisset, nunquàm posse patriam relinquere religionem, ipse quidem abijt nihil locutus : Ille verò infelix cùm parùm processisset à monasterio, & violentius morbus eum esset aggressus, duplici, pro dolor, morte moritur, nempe carnis & animæ. Hæc cùm magnus ille audiuisset, & lachrymas emisit, rem esse luctu dignam arbitratus : & hoc solum dixit, Non tentabis Dominum Deum tuum : tanquàm propter illum dans præceptum omnibus.

Item alium restituit, nihil minus sperantem.

Cap. 19.

Iudæum sanat, isque credit in Christum.

Redit mox ad vomitum, & morbus redit : idque crebro fit.

Perfidus Iudæus miserè perit.

Deut. 6.

Nobis autem conuertenda est hæc oratio ad aliam fidelis hominis curationem, quæ re fuit celerrima, ità etiam iucundissima. Quidam nomine Cyrus, priùs quidem corpore robustus, & ad pugilatum valdè bonus, postea autem inter monachos quoquè admirabilis : hic ergò cùm paulò antè subijisset monachatum, tanquàm alius Iob,

D d d d 3 malo

Iob 2.

malo ulcere percutitur à maligno. Totum enim eius dorsum graui ferit vulnere. Id autem desuper à collo incipiens, & carnem totam depascens deperdidit, & quæ sub ea erant, ossa purè nudauit. Acres verò, & qui verbis exprimi nequeunt, dolores hominem penetrantes, neque rectum stare, nec accumbere, sed neque sedere sinebant sine cruciatiu. Hic ergò, omnibus & medicis & artibus præteritis, ad Marcellum solum, & per illum ad Deum confugit, & ab eo petit curationem. Ille autem cum manus & mentem statim in altum sustulisset, & vt solitus erat, orasset, deinde manu vlcus tractans : O vir optime, inquit, te quidem ab his non oportet superari. Neque enim cum, qui pugnat cum ijs, qui non sunt adspectabiles, oportet gerere curam carnis. Sed confide. Nam si tibi altissimum posueris refugium, fugiet hæc plaga à tuo tabernaculo. Dicitum fuerat, & omnia simul protinus videbantur, ossa, carnes, pellis, illa quidem tecta, hæc verò repleta : pellis autem extensa : doloresque cessauerant : adeò vt in eo propemodum impletum fuerit sacrum prædictum Ezechielis : Adspexi, & ecce super ea nerui & carnes nascebantur : & pellis super ea ascendebat.

Repentina
curatione
morbi
immedi-
cabilis.
Ezech. 37.

Cap. 21.

Quòd autem non solum præfens hic vir diuinus, sed etiam absens similiter faciebat miracula, declarabit id quod sequitur. Cuidam viro, Eugenio quidem nomine, Diacono autem sacra autoritate, vxor parturiebat. Cum verò adesset tempus partus, vehemens eam inuasit febris. Atque erant quidem acres dolores, febris autem violèta. Ociofis itaque esse obstetricibus licebat & medicis, & vna spes deinceps erat Marcellus. Et sanctus quidem orabat : Eugenius autem eius pedes prænsabat, qui ei omnia simul dicit, partum, inflammationem, super nouacula, vt aiunt, actem stare mulierem. Quid deinde? Cum panem benedixisset magnus ille Marcellus, ei donat, & iubet eum poni supra pectus mulieris. Ille verò fecit, quod ei imperatum fuerat : & protinus infans egreditur ex utero, & febris è corpore. Illa autem tanquam ex fossa aliqua aut ex inferis esset reuersa, Vbi est, inquit, qui mihi adfuit monachus, & me curauit? Vbi est, inquit, qui meam animam extraxit ab inferis? Cum autem interrogaretur, quisnam & quali forma is esset, statim omnia retulit, figuram, capillos, vestem, formam, & omnia descripsit oratione : adeò, vt vel ij, quinon erant admodum sapientes, intelligerent illum ipsum esse Marcellum admirabilem. Atque illa quidem ex Marcello vel absente tantum fructum est consecuta, vt per ipsum & vixerit & pepererit.

Obserua
vim panis
benedicti.

Cap. 22.
Eudoxij
ratio.

Quid verò Eudoxius, qui ipse quoque non paruus, & non parua est consecutus, nec eiusmodi, vt sint leuiter consideranda? Sed fuit ille quidem vir, qui se exercebat : sed erat ei totum corpus relaxatum, & solute erant omnes eius compages : precibus autem & lachrymis magni Marcelli, & adstricta fuit membrorum solutio : & quod est longè maius, qui paulò antè iacebat in lecto, missus est vt seruiret alijs. Quòd verò Angeli quoque simul erant cum Marcello, & maximè cum ad preces accederet, declarabant quæ mox sequuntur. Quidam Sergius, qui ipse quoque præerat regi capaci rationis, & ad flumèn habitabat Euphratem, illuc quoque fama veniente de Marcello, efficitur ardens amator illius virtutis. Cum autem fama illius magis cresceret, ad eius quoque conspectum venire desiderat. Itaque postquam venit, & rem ipsam experiètia inuenit esse fama maiorem, precatus est ipse quoque cum Marcello, stante ad orationem. Cum ergò ille inclinaret caput, & genua flecteret, ille quidem iacebat : hic verò videt illum admirabile, duos quosdam veste candidos, forma verò coruscantes, Angelos scilicet vtrinque stantes, & eum humo tollere & subleuare. Atque statim quidem vultus eius luce tanquam fulgure est illustratus : admiratione autem percussus fuit eius animus, voxque est ei ablata, & manabat sudore : & propemodum deductus est ad mortem : adeò vt qui aderant, nihil ex ijs quæ ille videbat, videntes, mirarentur & dubitarent, & virum interrogarent cum stupore. Cum autem audissent, non minùs quidè admirati sunt Marcellum propter suam in Deum fiduriam : Deum verò, propter ineffabilem charitatem in homines.

Cap. 23.

Ex his & similibus tantus fuit omnium amor in Marcellum cum admiratione, vt instar rei alicuius diuinæ, per eius nomen iusiurandum conciperent, non solum alij, sed etiam primi ex ijs, qui se exercebant : & vel illum solum videre, magnum esse ducebant, & de quo esset acriter contendendum. Cum ab Eliseo aliquando, qui monasterio, quod erat in Dessà, præerat, & virtutis magnam ducebat rationem, ex Marcelli discipulis fuisset quidam hospitio acceptus, (erat autem ei nomen Petrus) hic ergò postquam deductus fuit ad sermonem, & multum versatus est in laudando magi-

SURIU

gber
Nobis

RVII

5

Viso Sergij
Abbatis cir-
ca S. Mar-
cellum.

magistro suo apud Elifeum: Superuacaneum est, inquit Elifeus, o frater, de Marcello apud nos producere orationem. Nam ego horum tibi ero testis idoneus etiam apud alios: qui de eo multum Deum precatus, & eius virtutis noui altitudinem, & animi motiones: quinetiam ipsam formam eius corporis. Cum hæc audisset Petrus & miratus fuisset, reuersus est: & sancto omnia narrauit, rem quidem faciens importunam & molestam ei, qui à gloria captanda adeo erat alienus: narrauit tamen. Narrationi autem intererat etiam quidam Pontifex, sed inops & egenus rerum necessariorum. Atque magnus quidem Marcellus, qui laudes non minus ægrè ferebat, quam probra, sedit quidem cursum eius orationis: petit autem, cum sciret eum habere, ut det ei mutuo duos aureos, ut pauca elargiatur pauperi. Ille verò cum esset valde parcus, eos dare recusauit. At non longo ab hinc tempore, inquit magnus, nec ipsum tibi corpus remanebit: sed id quidem sepulcrum, aurum autem accipiet commune monasterij. Nondum duo dies præterierant, & ille quidem vitam finijit, pecunias verò accepit commune. Atque multa quidem fortasse coniecerint homines, in multis autem etiam aberrauerint, si hoc tentent querere, cuiusnam quidem aequalis, quoniam autem inferior, & quoniam superior fuerit sanctus. Deus verò ne hoc quidem reliquit obscurum. Quomodo autem, ijs qui volunt, iam significabit oratio.

Elifeus Abbas diuinitus discit & virtutes S. Marcelli, & formam corporis.

Prædicat quidam potestati suam mortem.

Est quædam ciuitas, quæ nomen accepit à Pompeio: incolitur autem ad Pontum Euxinum. In ea vir quidam præfuit monasterio, nomine quidem Gaudiolus, plenus autem diuino spiritu & repletus gratijs. Cum eo propter aliquod negotium congressus Thalassius, (erat verò hic quoque vnus ex magni Marcelli discipulis) hic ergo cum aliquando vidisset Gaudiolum, iuste quidem, irascentem tamen in aliquos sui gregijs, & cum prius resisisset, reuertentes ipsos non admittentem, petijt utmitterentur: & exemplum dedit, quod erat propinquum, Marcelli mansuetudinem. Is autem eistatim dixit: O vir præclare, non est idem Gaudiolus, quod Marcellus: sed quantum interfit, hinc scies. Nam cum Mosem posueris, ei etiam oppone Marcellum. Deus enim mihi ostendit euidentissimè, quod quæcunque legislatori, ea etiam inspirauit Marcello.

Cap. 24.

Gaudiolo Abbati à Deo reuelatur S. Marcelli excellentis virtus.

Nos verò alia quoque adijciamus: non ut virum ex his redè videamus, sed nè pulcherrimis priuemur narrationibus. Quidam discipuli ab eo aliquando missi ad Euxinum, retrò nauigare statuerunt. Cum autem, vbi à terra soluisent, nocte tota fretum fecissent, defessi priusquam mare transisissent, appellunt in quendam locum valde aperum, & in quo nauibus nullus erat portus, nec fida statio: cumque ventus spirasset vehementius, fieri non poterat, ut salui essent. Atque illos quidem somnus opprimijt: ille autem apparet vni eorum dormienti. Paret is visioni, parent etiam reliqui: solunt nauem, à loco illo recedunt, in ostium ponti nauigant: & cum in tuto essent, caligo occupat aërem, & procella pontum furore agitat, & ita insurgunt fluctus, & mare conturbatur, & naues obruuntur, ut aër quidem fletibus, mare autem esset impletum naufragijs. Alij aliàs mittebantur ad Orientem, & Marcelli adiuti precibus, tunc quidem nauigârunt: cum verò vilius eis esset reuerti, in terram appulerunt: & alios quidem sanos accepit ciuitas Ancyra: Paulum autem vnum ex his, grauis morbus inuasit. Comitibus autem illum quidem ægrotantem relinquere erat impium: ut eum verò secum ducerent, fieri non poterat: ut illi autem rursus cum eo manerent, erat valde difficile. Ille valde suspirans & eiulans, Vbi sunt, inquit, o pater Marcelle, tuæ preces? Nam tu quidem me Deo commendasti, ego autem iam pereo. Neque hoc quidem mihi graue, etsi sit graue, sed quod extra tuum gregem, & procul à meis fratribus. Hæc ille quidem dixit Ancyre cum lachrymis: ille verò cum esset in monasterio, audiuit: & statim Paulus quidem conualuit: magnus autem Marcellus accessit Cæsario, iussit horam signari: Vnus, dicens, ex fratribus, qui est procul a nobis, & est graui morbo oppressus, asserit se nihil accepisse utilitatis ex mea ad Dominum commendatione. Sed propè est Dominus omnibus, qui eum inuocant in veritate, & eorum, qui ipsum timent, faciet voluntatem, & eorum preces exaudiet, & eis dabit salutem. Hæc is quidem descripsit: ille verò conualuit, & reuersus est. Omissa est autem scriptura, & eadem hora inuentum est, Paulum conualuisse Ancyre, & Cæsarium scripsisse in monasterio.

Cap. 25.

S. Marcellus apparet cuidam in somnis.

Sanat Paulum monachum infirmitate laborantem, absens.

Psal. 144.

Deus aliquando terram vexabat fame, eaque fame, qua nescio an villa vnquam fuerit deterior. Monasterij autem horrei Præfectus Malchus, qui frumentum suppetabat

Cap. 26. Ingens famines.

ditabat pistoribus, postquam vniuersum ferè consumptum fuerat, (sufficiebat enim ne ad totos quidem decem dies, & necessè erat fame perire monachos) accedit ad præclarum Marcellum, & ei renunciat frumentum esse consumptum. A quo audiuit, vt faceret quæ consueuerat, & hoc ei nulli esset curæ. Ille arbitratus eum sperare alicundè soluendam esse inopiam, absque vlla sollicitudine suppeditauit sicut consueuerat. Quinque deinceps dies præterierunt: & cum nihil euenisset eorum quæ sperabat, rursus dicit, & ei causam reuocat in memoriam. Audit verò eadem. Postquam autè ad alios quoquè duos consumpsit, & non multum abesse videretur, quin esset vniuersum consumptum, ille quidem rursus accedit conturbatus: Marcellus verò statim accedens ad horreum, parturiens id statim implet, & incipit parere: & quod est admirabile, & omnem superat rationem, quandiu dictus quidem Malchus metiebatur, frumentum videbatur diminui, & minari futuram mox egestatem. Cum autem postridè ingrederetur, eadem magnitudo erat & idem cumulus: & apparebat perindè, ac si ne parum quid ablatum esset pridè. Quòd verò hæc non essent deceptio oculorum, fidem facit tempus. Tandiu enim frumenti fuit hoc admirabile augmentum & acceptio, quandiu mansit grauis illa & infinita fames. Sed his quidem ostenditur, sanctum & nutrisse viuos, & conseruasse eos, qui erant in periculo. Quemadmodum autem se gesserit sanctus in excitandis mortuis, & fugandis demonibus, statim dicitur.

Miro modo vir sanctus auget frumentum.

Cap. 27.

Ægrotabat quidam, & in lecto decumbens, nomine Paulus, habitu monachus. Is cum extremum iam duceret spiritum, mittit ad sanctum, & rogat vt veniat. Postquam autem, via confecta, qui missus fuerat, venit ad monasterium, & fuit coram magno Marcello, quoniam ille tunc de rebus diserebat grauibus, & de sacris tractabat dogmatibus, contendens cum Antistite Chalcedonis, & qui missus fuerat, est reuersus, & qui ægrotabat, erat mortuus. Cum ergo iam peracta essent, quæ sunt mortuo, & paratus esset ad efferendum, (hoc autem non alia de causa pronisum fuerat à superis, quam vt maiorem casum, & maius miraculum, & Marcelli virtutè maiorem ostenderet) vbi factus fuit diseredendi finis, venit ad ægrotum: & cum illum vidisset mortuum, & iam paratum ad efferendum, motus quidem est animo, & ex eius genis fluebant lachrymæ: neque remisit tamen suam ad Deum fiduciam: sed cum manus simul & oculos & animam ad eum sustulisset, est aliquandiu precarus. Deindè non septies quidem inspirat, sicut olim zelator Elias: sed solum manu imponit mortuo.

Tractat vir sanctus de sacris dogmatibus cum Episcopo Chalcedonensi.

3. Reg. 18.

Qui autem aderant, aliàs eum velle putantes, & non vt mortuum tentare, dicunt: Est mortuus. Simulatquè verò illi hoc dixerunt, surrexit mortuus: vidensque ostensus est & loquens, & eorum, quæ illic erant, meminist spectaculorum. Sic ille, qui, si audendum sit dicere, vel Sole clarior apparuerat, nolebat, quòd ad se attinebat, multis apertum fieri miraculum: sed & ei qui surrexerat, & ijs qui adspexerant, sicut meus Iesus, præcipit silentium; tantum adferens studium fugiendæ gloriæ, quæ est ab hominibus, quantam ipse erat à Deo consecuturus. Quocirca nec permisit vt lateret id, quod factum fuerat, is qui gloria semper circumdat eos, qui ipsum glorificare voluerunt. Nam qui ea suis oculis adspexerant, eius iussa parum curantes, cum nec velent celare, nec alijs tantum bonum inuidere, ea quæ viderant, ad multorum aures transmittunt: nec hoc ipsum quidem celantes, quòd cum rem tam magnam fecisset, eos iusserat silere.

Mortuum excitat, iuberis habere re tacita.

Mar. 1.

1. Reg. 2.

Cap. 28.

Oportet autè eius quoquè virtutem ostendere aduersus demones. Attulerunt ad eum aliquandò quatuor simul demoniacos, quos sauisissimi & pessimi inuaserant demones. Et ille quidem precari: illi autem statim cœperunt insanire. Atque primum quidem in eum loquebantur blasphema, & homines vehementer cõturbabant. Deindè cum preces magis vigerent & inualescerent, illi etsi non viderentur plagas accipientes, dolores in publicum proferunt, & clamare incipiunt: Iube nos exire, quoniam in nos accepisti potestatem: insidiosè quidem illi hoc & malignè, etenim ostendent hæc, quæ deinceps sequuntur. Cum itaque intellexisset insidias magnus Marcellus, neque conuersus est ad id, quod dictum fuerat, neque eos increpauit: sed ad calum solum intuens, perseverabat in oratione: & nihil aliud quam, Serua tuum signetum, ô Christe, diu rogans dicebat. Et illi quidem rursus rogabant, vt iuberet: ille autem non obtemperabat, sed in eos diuinam virtutè inuocabat: sicque expulsi sunt, & vni simul liberati sunt à plaga. Cum autem causam rogarent, qui tunc aderant, cur demonibus se cessuros confitentibus ab initio nihil præcepit, ille respondit: Quoniam dicen-

Quatuor demoniacos sanat.

SURIU

qber
Nobis
RVIII
5

dicentes me in eos accepisse potestatem, non aliud agebant, quam quod vanæ gloriae laqueis me conabantur implicare. Et illorum quidem quatuor virorum res ita se habuerunt. Paulò post autem Lazarus quoque quidam, qui corripiebatur furore demoniaco, & linguam diu ore exertam & pedentem habebat, sicut canes, & spumã deinde expuebat, eandem quoque consecutus fuit curationem. Nam cum primùm cum sanctus benignis vidit oculis, & precatus est ei suã plagã curationem, statim confectus est sanus, & liberatus est à demone, qui eum occupabat. Et quid opus est illius cuncta dicere? Facilius enim est stellas numerare, aut maris fluctus metiri, aut aliquid aliud aggredi, quod fieri non potest, quam illius res omnes inuenire. Verum enim uerò pauca quedam de illius etiam moribus adducenda sunt in medium, ut sciamus, quòd à quo hæc gerebantur, illa quoque ei omninò debebantur: & simul quæ in longum producit oratio, varietate vitabit fatietatem.

Hic magnus Marcellus cum alijs bonis quæ habebat, sanctorum quoque reliquiarum tenebatur magno & vehementi amore, eas existimans esse dona cælestia, & reuerã plurimi faciendã: & qui aliquid tale ad eum deferbat, appellabatur seruator & benefactor, & videbatur esse missus ex ipsis cælis. Deus itaque, qui in hoc prompto & alacri animi studio ei opem ferebat, multos ex multis locis adducebat, qui hunc eius amorem consolarentur, & dona quæ erant maximè optanda, offerebant ei tanquam amico: partim quidem ex Persis, partim autem ex Illyrico, partim ex ijs, quæ erant ubique, regionibus. Ille verò quemadmodum, & cum quanta sua delectatione, & cum quanto honore & reuerentia ea excipiebat: simul quidem hinc ostendens suum amorem in communem Dominum, eorumque mortem laudans & beatam prædicans, & similem, si fieri potuisset, cupiens consummationem. Quale autem esset eius desiderium sciens Deus, & volens ei gratificari, ei sæpè prius ostendit, & prius significauit, hoc aut illo die venturum aliquem, qui ei sit allaturus ea, quæ desiderat. Ille verò & ipse se præparabat, & curabat ut esset totus eius grex paratus, & ita vehementi ardenti que motu cordis, & supinis, ut aiunt, manibus preciosas suscipiebat reliquias. Verum enim uerò ne hoc quidem æquum est prætermittere. Ad eum venit aliquando quispiam, & quasdam ei sacras tradidit reliquias, dicens eas esse martyris Vrsicini. Ille autem magnificè quidem eas excepit, & consuetum eis festum celebrauit. Cum verò staret ad preces nocturnas, talis eum subijt cogitatio, nè qui hoc donum ei attulerat, de eo esset mentitus, & non essent reliquiarum martyris Vrsicini. Simulatque hæc cogitauit, quidam ex ijs, qui vnã cum eo fungebantur officio, tanquam à Deo afflatus accurrens: Nè temerè, inquit, o pater, dubites. Magni enim Vrsicini hæc sunt veræ reliquiarum. Itã diuina prouidit gratia, ut curaretur quod is animo dubitabat, nè dubitatione eius ardor frigeret. Atque hæc erat quidem eius diligentia in parandis reliquijs.

Diuitias autem & pecunias itã despiciebat, ut & quæ præcessit, & quæ nunc sequitur, apertius declaratura est oratio. Nam cum Marcellus ab initio omnes reliquisset facultates, atque ad eò ab ipsa etiam domo discessisset, & qui erat ei frater secundum carnem, accepisset illius hæreditatem, & paternorum omnium bonorum effectus esset dominus, & tota sua vita eis esset vsus, is cum esset moriturus, relinquit Marcellum hæredem omnium suarum diuitiarum. Ille autem ea, quæ sibi relicta fuerant, non solum sua non esse duxit: sed nec ijs vtendum sibi censuit ad commune monasterij. Hinc cum monachi peterent, ut agrum emeret, ille eis dixit se nullum nõsse agrum vberiore & fertiliore, quam spem in Christum. De bonis ergò paternis quid statuit, & de ijs, quæ ad illum pertinebant, quonam modo prouidet? Ea consumit, offerens alijs monasterijs, quæ laborabant inopia, tam virorum quam mulierum. Et hæc quidem illis adimunt egestatem.

Quæ verò fecit in magna Dei ira, in qua totam ciuitatem, Constantinopolim, inquam, conseruauit, quis sustinuerit quidem silentio prætermittere? Quis est autem adeò tardus & hebes, qui non cupiat audire? Magno illo Leone imperij sceptrã administrante, in hac ciuitate oritur incendium, & incendium eorum, de quibus vlla fit mentio, maximum & sæuissimum. Cum autem iam incepisset calamitas, de ea auditione accipit magnus Marcellus: & cum statim cælum suspexisset, & multum lachrymasset, diuidit supplicium: immò verò maximam eius partem alleuat. Nam partem quidem ignis eius extinguunt lachrymæ: altera verò pars relicta est Byzantinis ad disciplinam. existimatum enim fuerat fore, ut totam depasceret ciuitatem. Ille verò cum

Præclarè eludit fraudem malignorum demonum.

Alii curant demoniacum.

Cap. 29. Plurimi faciunt Sanctorum reliquias

Eas aliunde allatas accipit summo studio.

Cap. 30. Pecunias planè contemnit & opes.

Patrimonium suum dat alijs monasterijs

Cap. 31.

Constantinopolis ardet.

Ignem suis lachrymis extinguit S. Marcellus.

LS

cum partem quidem repressisset, partem autem praesciuisset, Hei mihi, dicit tristi voce. Dolebat enim, quod non totum cessare fecisset, sicut magnam nostrorum peccatorum multitudinem: & quod visum esset Deo, serpere ignem à mari usque ad mare: & tanquam telum, medium quidem dissecare: ab ijs autem, quae sunt ex transverso, abstinere: quod etiam factum est. & ignis cum accepisset initium ab eo, quod dicitur Neocorium, instar cinguli totam cinxit ciuitatem: cessauit verò ad mare, quod est ex aduerso, veluti ostendens, quod is quidem totam peruasisset ciuitatem, ad hoc autem redactus esset per Marcellum.

Cap. 32.

Cum duorum adhuc aut trium meminerimus, reliqua linguis aliorum, prout poterint, dicenda relinquemus. Et primum, quam ingentes essent ei spiritus, quin potentes quidem deprimi non poterant: in eos verò, qui erant modesti ac moderati, facile inclinabantur. Ijs autem, quibus fiebat iniuria, erat adiutor iniustus. De Ardaburij & Asparij, quae erat illo tempore, potentia nihil est dicendum: neque de crudelitate aequali potentiae, atque adeò maiori. Hic ergò, qui erat adeò potens & crudelis, Ardaburius irascebatur cuidam ex ijs, qui erant in eius potestate, nomine Iohanni. Ille verò omnibus alijs, atque adeò ipso Imperatore praetermissis, ut qui non essent satis potentes, vnum nouit refugium Marcelli tabernaculum: & id subit, & sub eo later, tanquam sub aliquo tuto propugnaculo. Ille autem cum rescuiisset, perebat, ad ipsum mittens, hominem sibi tradi. Cum verò non obtemperaret, coepit minari. Cum Marcellus autem minas non curaret, ei vim attulit: missisque militibus, qui & viribus valebant, & erant multi numero, iussit quaerere eum, qui confugerat: & si non parceret, uti armis. Atque ille quidem cum sic iussisset, eos dimisit. Illi autem profecti, & verbis,

Eius monasterium ab hostibus circumfessum.

ut iussi fuerant, vsi, quoniam non parebat, monasterium circumfidebant. Haec facta sunt vespere: Magnus verò Marcellus rogauit eos, an vellent manere, & se eis dixit alimenta daturum. Cum autem mansissent, suppeditauit alimenta. Et res quidem ita transijt vsque ad vesperam. Cum nox autem aduentasset, qui foris quidem erant, enses iam quatiebant terribiliter. Monachi autem haec videntes & audientes, sanctum circumfidentes, pro ensibus eum verbis feriebant: Quid ergò, dicentes, tibi omnes propter vnum peribimus? idque morte violenta & acerba? & tuis filijs enit tibi praetendus externus? & tibi à fundamentis cum templo peribit monasterium? Non dimittes, non citò praebabis eum, qui quaeritur, qui malis huc peruénit pedibus? Cum sic per totam noctem eum & hostes & amici etiam acriter inuaderent, tempusque frustra contereretur, & simplex non traderetur, manè autem stantissimè milites uti gladijs, & iam essent aggressuri, tunc Christi athleta suam contra obiecit potentiam. Eis verò praeter opinionem apparet aduersaria, non phalanx quidem, sed diuina quaedam & caelestis potentia, in orbem ab igne circumscripita, & arma inexpugnabilia, nempe Crucis Christi imaginem in medio referens, longè magis resurgentem, quam ignis, qui erat circuncircà. Haec ergò terribilis potentia, quae apparuerat ex ipso fastigio monasterij, emittebat grauiora tela aduersus milites: quae quidem erant ignis fulgura intolerabilia. Quibus cum non solum resistere, sed ne ea quidem contra intruci possent, gladios in terram proiecerunt, & ipsi ceciderunt, & voces ad Deum placandum accommodatas, prout vnusquisque poterat, emittebat. Quas cum ijs, qui erant intus, sensissent, canere coeperunt, & fuerunt ipsi quoque testes miraculi, quod euenerat praeter opinionem. Hoc effecit, ut crudelissimus Ardaburius suorum morum obliuisceretur: & causa fuit, ut praeter sententiam benignus videretur, ira sua in Iohannem remissa.

Cap. 33.

Cum in Ardaburij inciderim mentionem, illius quoque meminero, quem admodum vir ille diuinus futurum quoque eius vitae exitum praedixerit. Cum se post orationem somno aliquando dedisset, ei apparet visio. Illa autem erat huiusmodi: Pugnant inter se leo & draco. Sed draco quidem cum esset ingenti magnitudine, cauda leonem verberabat & torquebat: leo verò dolebat quidem, & ad se cauda defendendum excitabatur, & draconem obiens, inaniter depugnabat, & cum nihil laedebat, quousque ipse quidem defessus plagis, humi torus iacebat afflictus & imbecillus. Deinde cum se rursus paululum recreasset, & veluti à quodam somno surrexisset, magno & vehementi impetu in draconem insilijt, eumque pronum in ventrem prostrauit. Hoc cum diuinus vidisset Marcellus, & accuratissimè cōieciisset, praedixit haud ita distans post Asparem & Ardaburium esse cum toto genere interituros ab Imperatore. Sed haec quidem postea. Quae autem interim facta sunt, sunt huiusmodi:

Praedicit casum Asparij & Ardaburij.

Cum

SURIU

qber
Mober
RVIII
5

Cum multa accidissent inter eum & Imperatorem, quæ inter se inuicem inimicitias aiebant & suspiciones, ex utrisque quidem natum est odium: cum autem utrinque magnam à se inuicem immineret periculum, neutri verò eorum facilis esset victoria, conuertuntur ad communia in eunda fecerata: nempe, ut Asparis quidem filius, frater autem Ardaburij, cum duxisset uxorem filiam Imperatoris, Cæsar crearetur. Hoc autem qui accepit, est alius, ut dixerit quispiam, Subimperator. est enim ei & aurata purpura, & alia insignia imperij, nisi solum, quòd aurea corona non habet omnia signa imperij. Is itaque accepta hac dignitate, cum viuente quidem Imperatore erat omnia facturus communiter: eo autem mortuo, ipse primus & solus accepturus imperium, & tanquam debita sibi sceptrum sumpturus. Ea res verò non parùm cõturbabat Ecclesiam, si rursus sit imperiũ Arrianus inuasurus. Aspar enim, & eius filij, & tota domus, Arrij insaniam miradum in modum amplectebatur. Cum itaque essent pleni tumultu, communiter conueniunt, & ducibus Geladio & Marcello venerunt in Hippodromum, ut ab inhonesto & indigno hoc cœpto arcerent Imperatorem: qui ipse quidem ad hoc quoque erat prompto & alacri animo, sed cedebat tempori Asparis & Ardaburij. Cum ergo sic paratus esset Christi exercitus, eis quoque Deus ostendit Ducem: & tantum interesse inter Marcellum & alios sacerdotes & Pontifices, quantum inter exercitũ Ducem & Imperatorem: atque adeo, si velis, inter militem & Ducem, hoc fuit evidens signum. Nam inter ambulandum, videbantur qui digni erant ea videre, iuuenem quidem statura maximum, forma verò pulcherrimum, & zonam lucidam aurea, ad spectu quidem tam candidum, ut niuem videretur superare: tam lucidam autem, ut luce coruscaret. Læna verò ei erat & tunica, eaque niue candidiora. Eum ergo videbant à sinistris simul cum magno Marcello ambulantem, velut quendam satellitem, simul terribilem, & manum veluti supponentem, sustinuisse senem, & cum maxima reuerentia non destitisse ei inferuire. Cum autem ingressi essent in eum locum, in quo solebat sedere Imperator, erat quidem sic quoque Marcellus omnia ijs, qui erant Ecclesie: quin etiam ipse quoque liberè loquebatur ad Imperatorem, & illis addebat animum, & quodammodo eos adhortabatur ad certamen pro Christo suscipiendum. Atque illi quidem cum omnia effecissent propter quæ venerant, quæ eundem erant, ut Asparis filius aut rectam disceret opinionem, aut nec dignitatẽ Cæsaris acciperet, (hæc enim eis pollicitus est Imperator) latentes exierunt. Ille autem iustus adolescens, & altissimus, & splendidissimus, visus quidem est ahuc adesse & veritatem Marcello: Cum verò eum deduxisset usque ad portas, decetero euauit ex oculis. De quo nullus dubitauit ex ijs qui aderant, sed evidens fuit omnibus, eum fuisse Dei ministrum, virili habitu indutum, qui missus fuerat, ut esset custos & satelles Marcelli. Sed ab eo quidem fuit habitus in tanto honore. Haud ita multo post acciperent finem ea, quæ is prædixit. Ardaburius enim simul cum patre & fratre, & alijs non paucis ex ijs, qui erant eiusdem sententiæ, cum ebibisset vltimam facem iræ Domini, raptus est ab hominibus, leoni draco, Imperatori iuste traditus impius.

Vnum adhuc restat conuenienter meæ promissioni: quod vbi adiecero, finem imponam orationi. Lucianus quidam Constantis filius, viri qui multum poterat consilio, despectis humanis omnibus, monasterium ingressus, breui tempore per Marcellum multos eorum, qui cõsenuerant in exercitatione, longè à tergo reliquit: quem dicunt à nullo vnquam esse visum nec irascentem, neque multa loquentem, sed neque vlli præbentem iræ occasionem. Is, quando bonus pater Marcellus excedebat, adstant, & plusquam alij lachrymans, rogabat hanc sibi dari gratiam: ea autem erat, nè eum despiceret hæc solum, neque sineret eum esse ipsi longo tempore supersultem. neque enim se posse amplius rectè viuere: sicut neque nauem tutò navigare, quæ amisit gubernatorem. Et ille quidem hæc: Marcellus verò cum vidit eum magna affectum tristitia: Esto, inquit, bono animo. Nam cum ego excessero, tu quoque consequeris, & insistes vestigijs eius, quem desideras. Cum sic dixisset, paulò post finem accepit, quod dictum fuerat. Nam cum ille decessum agrè ferret, & totos deinceps quinque dies & noctes ad fossam magni Marcelli mansisset, post illum mori vitam, sine eo autem esse supersultem, mortem acerbam existimãs, ad eum in somnis venit magnus Marcellus, conuersum ad sepulcrum: &, Cur, inquit, te affligas & queraris de tarditate, & non credis? Ego Deum pro te precatus, effeci id quod tibi expectat, & statim ad me venies. Fuit ita: & tertio post die è vita excedit Lucianus, cum solos octo dies fuisset magno Marcello supersultes.

Quam

Cap 34.
Inimicitia
inter Leonem
Imperatorem
& Ardabu-
rium.

Asparis fa-
milia Arrij
dogmate
corrupta.

Viso quo-
rundam.

Custos &
satelles S.
Marcelli
Angel? Do-
mini.

Ardaburius
perit cu suis

Cap 35.
Magna per-
fectio Lu-
ciani.

Eius obitu
predicit S.
Marcellus.

Ei S. Marcel-
lus appareat.

LS

Cap. 36.

Quam multa Marcelli, quæ sunt huiusmodi, alia quidem maiora, alia autem non omninò inferiora, quot linguæ suffecerint ad narrandum, & quot libri ad ea quæ scriberentur, suscipienda? Qui cum exercitationem ultra sexaginta annos produxerit, miracula assidue faciebat. Quo non fuit quidè ille in certaminibus fortior? Quo non autem ad certamina virilior? & quo non fuit in eos qui labeantur, mitior, & in prestando officio diligentior? Quis sic defendit eos, qui afficiebantur iniuria? ijs autem, qui iniuriam faciebant, omninò non permittens, sed resistens, & eorum voluntati minimè assentiens? Sic in tota vita, totam quidem noctem, diei verò plurimum, dabat canticis & precibus, & alijs Dei ministerijs. reliquum autem his tribus dispertiebat. Et primi quidem ad eum accedebant, qui vexabantur cogitationibus: quibus dabat unicuique medicamentum conueniens, ei partim quidem diuina scriptura ea suppeditante: partim autem prudentia ex experientia. Post illos accedebant, qui erant affecti iniuria. Cum verò pro eis literas scripisset ad præfides, iudices, ad illos ipsos, qui faciebant iniuriam, & si opus erat, etiam ad ipsum Imperatorem, (nam illi quoquè erat reuerendus, & obtemperabat ad id, quod magnus volebat Marcellus) conuertebat deinde ad ægrotantes, & omnes obiens, eis exhibebat quæ eis erant necessaria ad alimentum, & ad curandum corpus. Sic nihil omninò aberat Marcello, quod aderat ijs, qui olim laudabantur. Sed erat ei Prophetarum quidem gratia omnia præuidendi: Patriarcharum autem fides, quæ efficiebat, vt fidenti esset animo in omnibus: Mosis quidem mansuetudo, loquæ autem zelus, & iusta ira aduersus eos, qui faciunt iniuriam: Discipulorum verò, Petri quidem ardor: Iohannis autè lingua theologica, & quod cum virginitate est verborum tonitru, & Pauli vehemens in dogmate studium, & per terram & mare prædicationis disseminatio. Omnium verò simul, fons miraculorum, & quòd ea semper fluere, non secus ac perennes fluij.

Vide exercitia S. Marcelli.

Catalogus virtutù eius.

Cap. 37.

Huius vel solum dicere decessum, quàm fuerit optandum? Quàm multorum reconciliauit inimicitias? Quàm multorum composuit controvertias? Quàm multa bona vno die fecit in extremo spiritu? Quando certè ei carnis dissoluebantur vincula, & ei quem desiderabat, erat appropinquaturus, & primæ pulchritudinis primas suscepturus illuminationes: aderant autem multi ex ijs, qui se in pietate exercebant, & multi monachi, & multi ex ijs, qui erant consecrati: non pauci verò ex ijs, qui mundanis opibus & gloria erant insignes. Cum quibus postquam multum est philosophatus & locutus de anima & corpore, & de ea quæ est illic vita, & vnumquæque est adhortatus, prout conueniebat vniuscuiusque arati & dignitati, & deinde est etiam precatus, & postremò dixit se velle parum dormire, & eos iussit secedere, sacram illam sic emisit animam: cuius mundum corpus & venerandum, sanctis manibus compositum, sacrum illud templum suscipit, quod ipse excitauit à fundamentis, & verè sacrum constituit monasterium: Ad gloriam patris, filij, & spiritus sancti, nunc & in secula seculorum, Amen.

Feliciter migrat ad Dominum.

SURIU

qber
Mober
RVIII
5

VITA S. THOMÆ ARCHIEPISCOPI CANTVARIENSIS, ET CLARISSIMI MARTYRIS, EDITA A

M. Eduardo eius contemporaneo: quam totam, vt ab illo conscripta est, hoc loco adscribere, nimia temporis angustia non patiebatur. (valde enim proluxa est) Itaque

coactus sum meo stylo eam redigere in compendium: quod tamen spero absque Lectoris magno detrimento me fecisse.

PROLOGVS Authoris, sed per me contractus.

VI mundi huius artes & disciplinas profitentur, habent singuli conatus suos, quibus ad altiora contendunt: laboresque suos dueros & molestos contemplatione fructus & virilitatis inde nascituræ solantur. Et quid non illi molestiarum deuorant, quos non labores suscipiunt, quas recusant iniurias, modò possint consequi quod veniantur? Quid verò est isthuc? Corona corruptibilis, sic enim Apostolus vocat. Perit igitur omnis talis & labor, & præmium, quia temporaria sunt. Nobis verò, quibus Christus via est: & merces laborum, vita sempiterna, inter varios mundi casus vt multa opus est vigilantia, ita magna sunt ad

1. Cor. 9.

Ioan. 14.